

teachers: music and rhythmic memory, sense of rhythm, sense and music perception. We have also carefully examined the system of music and rhythmic education of Emil Jaques-Dalcroze as a universal system in the sphere of general education of a harmoniously developed personality. The meaning of the course of «Eurythmics and musical movement» in professional training of university students was also reviewed in the article. We discovered that the principle of integral, active and emotional perception of music and close correlation between music and movement make the basis of the subject «Eurythmics and musical movement». Eurhythmic is the basis and momentum for students' physical form and their future lifestyle. It contributes to the harmonious development of a personality and the achievement of moral and physical perfection. It should be noted that individual creative abilities of future Choreography teachers are revealed in the interest, drive and emotional attitude to creative work, in the quality of knowledge, the level of the development of logic and creative thinking, imagination, independence and persistence in creative search. During the development of individual creative abilities of future Choreography teachers in the process of professional training the actualization of the above mentioned abilities is taking place, which determines the opportunity of creative self-realization and self-development. In the process of the development of creative abilities a person gets the chance of self-realization which is important in the formation of professional's personality.

Keywords: music and rhythmic abilities, eurythmics, music art, dance, individual creative abilities, choreography, eurythmics and musical movement.

Рецензент: д. пед. н. Г. І. Сотська

Подано до редакції 08.06.2016

УДК: 378.016 : 78

Лінь Хуацінь,
аспірантка кафедри музичного мистецтва і хореографії,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна

СУТНІСТЬ І КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ФОРТЕПІАННО-ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті розглянуто проблему формування фортепіанно-виконавської культури студентів у процесі музичного навчання в педагогічних університетах. Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури з означеного питання. Визначено сутність, зміст і компонентну структуру фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики.

Ключові слова: музична культура, виконавська культура, фортепіанно-виконавська культура, майбутній учитель музики, ціннісний компонент, когнітивно-мовний компонент, художньо-ментальний компонент, практично-діяльнісний компонент.

Постановка проблеми. Сучасний культурний розвиток українського суспільства і становлення людини як творчої особистості потребують значного підвищення соціальної ролі музичного мистецтва, наближення його різних галузей до нагальних потреб культурної практики. Найважливіша роль у цьому належить мистецькій освіті, основним завданням якої є підготовка компетентних фахівців – майбутніх учителів музики, зокрема таких, що володіють виконавською майстерністю.

Проблема якісного виконання фортепіанних творів є однією з найбільш складних через суб'єктивність і багатовимірність цього виду фахової діяльності. Виконавська інтерпретація вчителя музики зумовлює глибокий естетичний вплив на учнів, викликає в них певні емоції, формує музичний смак. Ось чому так важливо майбутнім фахівцям володіти не тільки теоретичними знаннями про музику, а й фортепіанно-

виконавською культурою, щоб повноцінно передавати характер музики та її емоційний зміст, створювати музичні образи, збагачуючи їх звуковими фарбами, відтінками тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. У контексті вдосконалення виконавської підготовки музикантів ученими було ґрунтовно досліджено ряд питань, які сприяють розробці проблеми розвитку фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики, зокрема, становлення виконавської культури особистості як однієї з найважливіших цілей музичної освіти, (Л. Баренбойм, Е. Гарнер, К. Ігумнов, Г. Коган, Г. Нейгауз, О. Пітерсон та ін.), формування виконавських умінь майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти (І. Гринчук, К. Крицький, Є. Куришев), їх виконавської майстерності (М. Давидов, І. Мостова, Г. Саїк, В. Федоришин), професійно-ціннісних орієнтацій (В. Волкова, О. Плохотнюк, Н. Свещинська),

індивідуального стилю виконавської діяльності музикантів-інструменталістів (С. Йоркіна, О. Катрич, К. Сергєєва) тощо.

Серед сучасних вітчизняних учених, які досліджують проблему розвитку музично-виконавської культури майбутніх фахівців, слід відмітити А. Михалюк, яка розглядає означене питання, враховуючи особливості українського фортепіанного мистецтва; О. Андрейко і Н. Згурську, які визначають методологічні й методичні основи формування музично-виконавської культури майбутніх фахівців; Лі Данься, яка вивчає шляхи удосконалення виконавської культури студентів-піаністів у процесі концертної діяльності.

Зважаючи на доволі вагомий науковий доробок досліджень з проблем формування музично-виконавської культури майбутніх учителів музики у процесі музичного навчання в педагогічних університетах, слід зауважити, що далеко не всім сторонам і складовим цього комплексу особистісних властивостей студента дослідники наділяють належну увагу.

Мета статті – осмислення сутності і визначення компонентної структури фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звертаючи увагу на зв'язок культури з музично-інструментальною, зокрема фортепіанною, підготовкою майбутніх учителів музики, підкреслимо, що культура є взагалі властивістю музично-педагогічної діяльності і тому є важливою характеристикою її якості. Отже, виявлення специфіки, структури, компонентів фортепіанно-виконавської культури особистості потрібно починати з усвідомлення музичної культури як властивості особистості майбутнього учителя музики.

На думку Р. Тельчарової, сутність музичної культури особистості не тотожна сумі набутої музичної інформації, а виникає в самій людині і може бути визначена як сукупність якостей музичної діяльності і свідомості особистості, які розкривають міру освоєння нею музичної культури суспільства [9]. Можна припустити, що це твердження є актуальним у контексті вивчення проблеми формування виконавської культури майбутніх учителів музики, становлення якої зумовлено розвитком особистісно-значущих якостей студентів та їх особистісної культури. «Кожний індивід живе і діє в умовах культури, а культура наповнює собою індивіда. У такій взаємодії з культурою людина виступає об'єктом її впливу, носієм культурних цінностей та суб'єктом культурної творчості» [8, с. 43].

Узагальнення педагогічних досліджень українських (О. Андрейко, Л. Гусейнова, Н. Згурська, А. Михалюк) і зарубіжних (Е. Абдуллін, О. Миколаєва, І. Рахімбаєва, Л. Файзрахманова) науковців, у яких розглядається проблема формування виконавської культури майбутніх учителів музики, дозволило з'ясувати, що цей феномен є одним із пока-

зників якості виконавської підготовки студентів мистецько-педагогічних навчальних закладів, а також він пов'язаний з удосконаленням і досягненням високого рівня техніки виконання, музично-естетичним, професійно-творчим, фаховим і духовним розвитком особистостей.

У своїх дослідженнях Л. Файзрахманова звертає увагу на те, що «концентрованим» вираженням музичної культури майбутнього вчителя музики є його виконавська культура, в якій синтезуються історико-теоретичні знання, виконавські вміння і навички, проявляються художній смак, інтелектуальна та емоційна вихованість, реалізується креативний потенціал [10].

І. Рахімбаєва розглядає виконавську, а також методологічну, інтелектуальну і комунікативну культуру в якості обов'язкових складових професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя музики. При цьому вчена наголошує, що виконавська культура містить знання історії інструментального, хорового і вокального репертуару, інтонаційного ладу, стилю, форми, мелодико-гармонічної мови, метроритмічної структури, емоційно-художнього образу музичних творів, технічну майстерність, досвід публічних виступів тощо [6].

Термін «виконавська культура», на думку Е. Абдулліна і О. Миколаєвої, характеризується такими показниками: виражені інтереси, прихильності, потреби саме до конкретного виду виконавської діяльності; володіння необхідними виконавськими знаннями, вміннями і навичками, які сприяють єдності інтонаційно-образного сприйняття та інтерпретації музичного твору, згідно до його характеру, стилю і жанру; ставлення до виконавства як до творчого процесу; вміння оцінити якість виконання музики на основі своїх уявлень про красу співочого, інструментального звучання, виконавської інтерпретації твору [1].

На думку Н. Згурської, виконавська культура вчителя музики віддзеркалює його індивідуальні професійні якості: фахові здібності, досвід, погляди, ідеали, які є стрижнем художньо-естетичної орієнтації в музичному мистецтві, інтерпретації творів та реалізації навчальної, виховної, просвітницької роботи. Вона характеризує рівень особистісного професійного розвитку, прагнення до самовдосконалення. Українська дослідниця визначила виконавську культуру як динамічне інтегративне утворення, що передбачає здатність розкривати, відтворювати в процесі інтерпретаторської діяльності зміст музичного твору і демонструвати його учням у художньо досконалії формі [4].

Л. Гусейнова у своїх дослідженнях виконавську культуру розглядає з позиції готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності [3].

Грунтовне вивчення проблеми формування виконавської культури майбутніх викладачів мистецьких дисциплін здійснила О. Андрейко. Зокрема, вона трактувала означений феномен як особистісне інтегративно-динамічне утворення, що виражає здатність до

пізнавальної, оцінно-інтерпретаційної, творчої і комунікативної діяльності, охоплюючи системну сукупність індивідуально-особистісних властивостей та художньо-перетворювальних технологічних умінь, спрямованих на організацію індивідуалізованого і, разом з тим, соціально обґрунтованого тлумачення художніх образів, їх трансляцію у суспільному середовищі [2].

А. Михалюк виконавську культуру майбутнього вчителя музики визначила як інтегровану професійно-особистісну властивість, яка характеризує високий рівень оволодіння мистецькими знаннями, музично-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями, що виражається в здатності до художньо обґрунтованої та педагогічно доцільної інтерпретації змісту музичного твору та забезпечує в умовах виконавсько-педагогічної діяльності особистісне професійно-творче зростання [5].

Узагальнюючи наукові погляди вчених щодо вирішення проблеми формування виконавської культури студентів вищих мистецько-педагогічних навчальних закладів, спробуємо визначити сутність поняття «фортепіанно-виконавська культура майбутнього вчителя музики». На нашу думку, це інтегрована особистісна властивість студента, що характеризується сформованістю загальнокультурних і фахових знань у галузі фортепіанного виконавства, а також фортепіанно-виконавських умінь успішної реалізації художньо-педагогічної діяльності.

Сучасними українськими вченими в галузі мистецької освіти здійснена спроба визначити складові компонентної структури виконавської культури майбутніх учителів музики.

Зокрема Н. Згурська вважає, що музично-виконавська культура студентів містить такі компоненти: мотиваційність (позитивне ставлення до професійної роботи з дітьми, інтерес до навчання, потреба в інтерпретації музичних творів); оцінність (музично-естетичні оцінки, виконавські ідеали, переконання в сфері професійної підготовки); обдарованість (музичні, виконавські здібності); тезаурус (професійно-виконавські знання, вміння й навички); творча самостійність (своєрідність виконавських дій, незалежність у роботі, дійовий самоконтроль, музична активність) [4].

На думку А. Михалюк, структуру виконавської культури майбутнього вчителя музики складають такі взаємодіючі компоненти: мотиваційно-потребовий, до складу якого ввійшли інтерес до виконавської діяльності, потреба в самовираженні у процесі виконавської діяльності та характер ставлення до майбутньої професії; когнітивно-інформаційний, що містить музично-історичні й музично-теоретичні знання, проінформованість щодо музично-виконавського репертуару, а також знання вікових особливостей музичного сприймання; операційно-технологічний, що характеризується розвиненістю музично-виконавських та інтерпретаційно-аналітичних умінь, здатністю до

художньо-педагогічної комунікації; творчо-діяльнісний, що містить досвід самостійної музично-пошукової діяльності, ціннісні орієнтації у сфері музики, а також творчі здібності [5].

Структура виконавської культури майбутнього викладача мистецьких дисциплін (скрипаля), представлена в дослідженні О. Андрейко, відрізняється великою кількістю компонентів. Зокрема, дослідниця виділяє такі складові: мотиваційно-орієнтаційний компонент, що передбачає наявність особистісно-значущих мотивів щодо досягнення досконалості у виконавській діяльності; пізнавально-рефлексивний компонент, який визначає способи інтелектуально-емоційного осягнення процесу і результату виконавської діяльності, усвідомлення та диференціації його персональних диспозицій щодо виконуваної музики, їх впливу на перебіг фахової діяльності та індивідуальний стиль виконавського інтерпретування; аксіологічно-програмувальний компонент, що виявляє здатність студента до моделювання виконавської діяльності на ґрунті оцінювання суспільно-значущих художніх цінностей, а також власних музично-інтерпретаційних можливостей і домінантних особистісних вартостей; креативно-регулятивний компонент, який характеризує здатність майбутнього фахівця до досягнення свободи в інтерпретаційній творчості через вільне володіння механізмами трансформації художньо-технічних умінь; експресивно-комунікативний компонент, що репрезентує спроможність студента до музично-артистичного спілкування зі слухачською аудиторією, його здатність донести до слухачів зміст музичного твору, зберегти творче самопочуття в умовах прилюдної діяльності [2].

На нашу думку, доцільно виділити такі структурні компоненти фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики: *ціннісний, когнітивно-мовний, художньо-ментальний і діяльнісно-практичний*. Розглянемо більш детально кожний з них.

Предметом особливої турботи в процесі формування означеної культури є розвиток особистісних ціннісних уявлень студентів. У якості центрального критерію ціннісного ставлення до фортепіанно-виконавської діяльності є музично-естетичний ідеал як головний показник художньої свідомості особистості студентів.

Ціннісний компонент фортепіанно-виконавської культури визначає смислову сутність фортепіанно-виконавської діяльності майбутнього фахівця і характеризується її узгодженістю з системою фахових й особистісних цінностей. Означений компонент охоплює: аксіологічну диференціацію та аналіз виконавських цінностей, особливості аксіологічного відбору виконавських пріоритетів (художня змістовність, технічна фортепіанна досконалість, наявність оптимального балансу художньо-технічного виконання тощо); спрямованість студента на пошук особистісно-ціннісних виконавських ідеалів, еталонних інтерпретацій музичних творів, усвідомлений відбір особисті-

сно-ціннісних педагогічних авторитетів, особистісно-значущих творів фортепіанного репертуару; володіння ціннісно-регулятивними вміннями (самооцінка, здатність до координації та субординації художньо-естетичних потреб, мотивів та цінностей, здібність до переосмислення і трансформації еталонних уявлень тощо).

Когнітивно-мовний компонент фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики характеризується сформованістю комплексу професійних, фахових музичних та інтерпретаційних знань, набутих у процесі вивчення, засвоєння і розуміння мовної організації та художньої семантики фортепіанних творів.

Використовуючи набуті теоретичні знання в практичній фортепіанно-виконавській діяльності, студенти втілюють виконавський задум. Цілком закономірно, що кінцевий результат – виконання музичного твору – і сам процес роботи майбутніх фахівців є нерозривними: чим глибше теоретична «база», знання специфіки фортепіанного мистецтва, тим багатше уява і художнє мислення, тим більш осмисленим і цікавим для слухачів є виконання фортепіанного твору.

Сформованість фортепіанно-виконавської культури зумовлює розуміння майбутніми фахівцями художньої ідеї, образу, драматургії музичного твору; ставлення до тексту, як до смисло-мовної структури; знання культурного контексту; «бачення» фортепіанного твору «зсередини», «ззовні» і в історичному контексті.

«Бачення» музичного тексту зсередини передбачає, перш за все, розуміння його як носія музичних і культурних смислів. Кожен виконавець прагне проникнути всередину музичної образності, «розгледіти» конструктивні елементи музичної форми, знайти при цьому адекватні прийоми і способи інтонування музики. Саме такий «погляд» на фортепіанний твір зсередини його образної сфери, з глибини композиторського мовного інструментарію дозволяє інтерпретувати музику з необхідною фортепіанно-виконавською культурною достовірністю.

У ракурсі відсторонення, «бачення» твору ззовні можна визначити два моменти: перший абстрактний, який передбачає уявне розуміння фортепіанного тексту як драматургічної цілості і другий – безпосередньо – діяльнісний, у якому відбувається безперервне інтонаційне поєднання найближчих елементів музичної тканини в процесі інтерпретації. Єдність двох моментів побудови музично художньої цілості – абстрактно-драматургічного і безпосередньо-діяльнісного – дає можливість проявитися музичній ідеї, а також сприяє формуванню фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики.

Художньо-ментальний компонент досліджуваного феномена характеризує індивідуально-світоглядний потенціал особистості студента-виконавця, що проявляється у фахово-особистісній спрямованості, створенні й осмисленні перспектив

формування фортепіанно-виконавської культури. Означена складова фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики включає, зокрема, «ментальну структуру фортепіанного твору; розуміння ментальних традицій того чи іншого музично-історичного періоду, його художньої культури шляхом формування образної художньо-інтонаційної репрезентації певного музичного стилю або композиторської школи; розвиток музичного мислення і сприйняття як складових специфічної фортепіанно-виконавської ментальності; формування власного індивідуального стилю виконання як можливість самовираження на основі особистісного ментального досвіду [7].

Фортепіанно-виконавська культура як продукт специфічної музично-практичної діяльності майбутнього вчителя музики є способом існування і функціонування художньої ментальності. «Розпредметити» музичне «багатство» суспільства, зокрема фортепіанне, і зробити його особистісним надбанням може лише суб'єкт інтерпретаційної діяльності зі сформованим ментальним досвідом. Світ фортепіанної музики може стати або не стати надбанням майбутнього фахівця. Лише художньо-ментальна сфера особистості стає вихідною передумовою для художньо-естетичного буття суб'єкту. Завдяки їй можливе формування й існування фортепіанно-виконавської культури майбутнього вчителя музики.

Діяльнісно-практичний компонент фортепіанно-виконавської культури студентів віддзеркалює механізми оволодіння нею. Інтерпретація фортепіанного твору зумовлює реалізацію майбутніми фахівцями власних інтелектуальних, виконавських, художньо-рефлексивних можливостей, фортепіанно-культурних цінностей. Саме в інтерпретаційній діяльності, творчій за своєю суттю, проявляються і вирішуються такі суперечності: між накопиченим суспільством досвідом у галузі фортепіанного навчання і конкретними формами його індивідуально-творчого сприймання, між рівнем розвиненості інтерпретаційних здібностей особистості і самопереченням й подоланням межі цього розвитку. Таким чином інтерпретація, з одного боку, є одним із механізмів прояву фортепіанно-виконавської культури як процесу створення нових художньо-освітніх цінностей, з іншого боку, фортепіанна інтерпретація – це частина творчості особистості, однією зі складових якої є саме фортепіанно-виконавська культура.

Означений, останній, компонент досліджуваного феномена характеризує рівень володіння майбутніми фахівцями в галузі мистецької освіти фортепіанно-виконавськими вміннями і навичками, що дозволяє вирішувати складні творчі завдання, зокрема – визначати і транслювати емоційно-образний та культурний зміст фортепіанного твору, своїм виконанням викликати співпереживання слухачів.

Діяльнісно-практична складова фортепіанно-виконавської культури зумовлює досягнення майбут-

німи вчителями музики оптимального балансу між музично-образним мисленням і його адекватно-творчим технічним втіленням; володіння художньо-технічною координацією; готовність виконавського апарату до реалізації проекту фортепіанно-культурної інтерпретації; наявність сценічного артистизму (сценічний самоконтроль, самоаналіз, саморегуляція).

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Отже, фортепіанно-виконавською культурою майбутніх учителів музики є інтегрована особистісна властивість студентів, що характеризується сформованістю загаль-

нокультурних і фахових знань у галузі фортепіанного виконавства, а також фортепіанно-виконавських умінь успішної реалізації художньо-педагогічної діяльності. Структуру означеного феномена складають ціннісний, когнітивно-мовний, художньо-ментальний і діяльнісно-практичний компоненти.

Перспективними темами подальшого дослідження фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики може стати визначення педагогічних умов формування означеного феномена.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллин Э. Б. Теория музыкального образования / Э. Б. Абдуллин, Е. В. Николаева. – М. : Академия, 2004. – 327 с.

2. Андрейко О. І. Теорія та методика формування виконавської культури скрипаля у вищих мистецьких навчальних закладах : автореферат дис. ... док. пед. наук : спец. 13.00.02 / О. І. Андрейко. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 46 с.

3. Гусейнова Л. В. Формування готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності : автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Л. В. Гусейнова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 20 с.

4. Згурська Н. М. Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя : автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Н. М. Згурська. – К. : Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2001. – 16 с.

5. Михалюк А. М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва : автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / А. М. Михалюк. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 20 с.

6. Рахимбаева И. Э. Профессиональная педагогическая культура учителя музыки : проблемы и перспективы / И. Э. Рахимбаева // Тенденции развития

региональных систем общего и профессионального музыкального образования. – Вып. 2. – Саранск, 2003. – С.84-88.

7. Реброва О. Є. Дослідження прояву художньо-ментального досвіду майбутніх учителів мистецьких дисциплін в умовах музично-виконавської підготовки / О. Є. Реброва // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. – Вип. 7 (12). – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 62-68.

8. Рудницкая О. Психолого-педагогичні проблеми загальної та мистецької освіти / О. Рудницкая // Мистецтво у розвитку особистості : [монографія]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – С. 36-55.

9. Тельчарова Р. А. Музыкальная культура личности как предмет философского анализа : автореферат дис. ... д-ра филос. наук : спец. 09.00.11 / Р. А. Тельчарова. – М., 1992. – 38 с.

10. Файзрахманова Л. М. Формирование исполнительской культуры школьного учителя музыки в курсе «Вопросы истории фортепианного искусства и исполнительства» / Л. М. Файзрахманова // Музыкальное образование : проблемы методологии, национально-региональный подход, педагогические технологии. – Вып. 2. – Саранск, 1998. – С.100-103.

REFERENCES

1. Abdullin, E. B., Nikolaeva, E. V. (2004). *Teoriya muzykal'nogo obrazovaniya* [Theory of music education]. Moscow: Akademiya [in Russian].

2. Andreiko, O. I. (2014). *Teoriia ta metodyka formuvannia vykonavskoi kultury skrypalia u vyshchyykh mystetskykh navchalnykh zakladakh* [Theory and methods of forming stage culture of a violinist at higher educational institutions]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

3. Huseinova, L. V. (2005). *Formuvannia hotovnosti maibutnykh uchyteliv muzyky do instrumentalno-vykonavskoi diialnosti* [Preparing future Music teachers for instrumental and vocal activities]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

4. Zghurska, N. M. (2001). *Formuvannia muzychno-vykonavskoi kultury maibutnoho vchytelia* [Forming stage culture of a future teacher]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv: Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

5. Mykhaliuk, A. M. (2014). *Formuvannia vykonavskoi kultury maibutnykh uchyteliv muzyky zasobamy ukrainskoho fortepiannoho mystetstva* [Forming stage culture of future Music teachers by means of Ukrainian piano art]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

6. Rakhimbaeva, I. E. (2003). *Professionalnaya pedagogicheskaya kultura uchytelya muzyki: problemy i perspektivy* [Professional pedagogical culture of a Music teacher: problems and prospects]. *Tendentsii razvitiya regionalnykh sistem obshchego i professionalnogo muzykal'nogo obrazovaniya – Tendencies of the development of regional systems of general and professional music education*, 2, 84-88. Saransk [in Russian].

7. Rebrova, O. Ye. (2009). *Doslidzhennia proiavu khudozhno-mentalnoho dosvidu maibutnykh uchyteliv mystetskykh dystyplin v umovakh muzychno-vykonavskoi pidhotovky* [Studying the manifestation of artistic and mental experience of future Art teachers under the conditions of music training]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni*

M. P. Drahomanova – *Scientific journal of Dragomanov national pedagogical university*, 7 (12), 62-68. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

8. Rudnytskaia, O. (2006). *Psykhologo-pedahohichni problemy zahalnoi ta mystetskoï osvity* [Psycho-pedagogical issues of general and artistic educational]. *Mystetstvo u rozvytku osobystosti: monohrafiia – Art in personality development: monograph*. Chernivtsi : Zelena Bukovyna [in Ukrainian].

9. Telcharova, R. A. (1992). *Muzykalnaya kultura lichnosti kak predmet filosofskogo analiza* [Music culture of

a personality as a subject of philosophic analysis]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Moscow [in Russian].

10. Fayzrakhmanova, L. M. (1998). *Formirovanie ispolnitelskoy kultury shkolnogo uchitelya muzyki v kurse «Voprosy istorii fortepiannogo iskusstva i ispolnitelstva»* [Forming performance culture of school Music teacher in the course “Issues of the history of piano arts and performing”]. *Muzykalnoe obrazovanie : problemy metodologii, natsionalno-regionalnyy podkhod, pedagogicheskie tekhnologii – Music education: issues of methods, national and regional approach, pedagogical technologies*, 2, 100-103. Saransk [in Russian].

Линь Хуацзинь,

*аспирантка кафедри музикального мистецтва та хореографії,
Южноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
ул. Фонтанская дорога, 4, г. Одесса, Украина*

СУЩНОСТЬ И КОМПОНЕНТНАЯ СТРУКТУРА ФОРТЕПИАННО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ

В статье рассмотрена проблема формирования фортепианно-исполнительской культуры будущих учителей музыки. Осуществлен теоретический анализ научной литературы по данному вопросу. Обращено внимание на связь культуры с музыкально-инструментальной, в частности фортепианной, подготовкой студентов высших художественно-педагогических учебных заведений, а также на тот факт, что культура свойственна музыкально-педагогической деятельности и является характеристикой её качества. Поэтому понимание музыкальной культуры как особого способа организации специального обучения будущих учителей музыки является определяющим методологическим средством и основой изучения их фортепианно-исполнительской культуры. Обобщение педагогических исследований украинских и зарубежных учёных, в которых рассматривается проблема формирования исполнительской культуры будущих специалистов в области художественного образования, позволило выяснить, что данный феномен является одним из показателей качества их исполнительской подготовки, а также он связан с совершенствованием и достижением высокого уровня техники исполнения, музыкально-эстетическим, профессионально-творческим, специальным и духовным развитием личности. Определена сущность понятия «фортепианно-исполнительская культура будущих учителей музыки». В частности, под данным феноменом понимается интегрированное личностное свойство студентов, характеризующееся сформированностью общекультурных и специальных знаний в области фортепианного исполнительства, а также фортепианно-исполнительских умений успешной реализации художественно-педагогической деятельности. В статье сделан вывод о том, что компонентами структуры фортепианно-исполнительской культуры будущих учителей музыки являются: ценностный, когнитивно-языковой, художественно-ментальный и деятельностно-практический. Ценностный компонент определяет смысловую сущность фортепианно-исполнительской деятельности будущего специалиста и характеризуется её согласованностью с системой специальных и личностных ценностей. Когнитивно-языковой компонент характеризуется сформированностью комплекса профессиональных, специальных музыкальных и интерпретационных знаний, приобретенных в процессе изучения, усвоения и понимания смысло-языковой структуры фортепианных произведений. Художественно-ментальный компонент исследуемого феномена характеризует индивидуально-мировоззренческий потенциал студента-исполнителя, проявляется в профессионально-личностной направленности, создании и осмыслении перспектив формирования фортепианно-исполнительской культуры. Деятельностно-практический компонент фортепианно-исполнительской культуры будущих учителей музыки отражает механизмы овладения данной культурой.

Ключевые слова: музыкальная культура, исполнительская культура, фортепианно-исполнительская культура, будущий учитель музыки, ценностный компонент, когнитивно-языковой компонент, художественно-ментальный компонент, деятельностно-практический компонент.

Lin Huaqin,

*post-graduate student, Department of Music Arts and Choreography,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska Doroha Str., Odesa, Ukraine*

ESSENCE AND COMPONENT STRUCTURE OF PIANO PERFORMANCE CULTURE OF FUTURE MUSIC TEACHERS

The article deals with the issue of forming piano and performance culture of future Music teachers. The theoretical review of the scientific literature on the topic has been carried out. Special attention is paid to the bonds between culture and music-instrumental, particularly piano training of students studying at higher artistic pedagogical institutions. It is important that culture is associated with music and pedagogical activities and is a characteristic of its quality. That is why the understanding of music culture as a special way of the organization of vocational training of future Music

teachers is a shaping methodical means and the basis for the studying of their piano performance culture. The mature state of future Music teachers' performing culture means the achievement of the high level of the performance skills, music and aesthetic, professional and creative, special and spiritual development of their personality. The piano performance culture is considered as an integral personal quality, which is characterized by the mature state of general and special culture knowledge in the area of piano performance, as well as piano performance skills of the successful realization of artistic and pedagogical activity. It has been concluded that the structure of future Music teachers' piano performance culture consists of the following components: axiological, cognitive and linguistic, artistic and mental, activity and practical. The axiological component defines the conceptual essence of the piano performance activity and is characterized by its coherence with the system of special and personal values. Cognitive and linguistic component can be described by the maturity of professional and special music and interpretation knowledge acquired in the process of studying, understanding the conceptual and linguistic structure of piano compositions. Artistic and mental component is characterized by the individual and worldview potential of a student, and is manifested in professional personal orientation, the creation and understanding of the prospects of piano performance culture formation. Activity and practical component reflects the mechanisms of the acquisition of the piano performance culture.

Keywords: music culture, performance culture, piano performance culture, future Music teacher, axiological component, cognitive and linguistic component, artistic and mental component, activity and practical component.

Рецензент: д. мистецтвознавства, проф. С. В. Шин

Подано до редакції 09.06.2016

UDC: 378+78+81'22

Sun Peng Fei,
post-graduate student, Department of Music Art and Choreography,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska doroha Str., Odesa, Ukraine

ARTISTIC AND SEMIOTIC COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS AS AN ISSUE OF MUSIC PEDAGOGY

The paper is focused on the issue of forming artistic and semiotic competence of a music teacher in the context of music pedagogy. The main lines of research on this issue in contemporary music pedagogy have been determined. Specific qualities of music teacher's semiotic competence have been considered.

Keywords: sign, symbol, semiotic competence, musical language, music perception, pedagogical process.

Problem statement. Semiotic competence is one of the main bases for human functioning in the society, for one's social and cultural activities, which provides successful use of senses and symbolic information, knowledge, collective and individual experience. In musical and artistic activities, semiotic competence acquires special meaning and status as long as music as an art form uses a certain semiotic system. This very system embodies and reveals artistically imaginative meaning.

A music teacher of a comprehensive school is "immersed" in the truest sense of the word in the flow of various musical signs and meanings. Every lesson he/she faces the necessity of verbal explanation of the content of music that is heard or performed. One of the main tasks of a musician-pedagogue is to develop students' "... need and ability for "conscious perception" of music in order to "lead" them consistently from surface to deeper understanding of the intention of works" [9, p. 2-3]. For this reason, the use of the variety of semiotic system related to musical art and musical language will facilitate music teacher's own understanding of music and help him/her teach its conscious perception, which is the required qual-

ity of a future musician-pedagogue and determinant for his/her successful professional activities.

Review of recent researches and publications. Despite the fact that music teacher's understanding of semiotic systems (not only in music) is important, the issue of semiotic competence in contemporary music pedagogy is still at the initial developmental stage.

In fact, some aspects of this issue were discussed in the first half of the 20th century (pedagogical conceptions of L. Vygotskiy, P. Blonskiy, D. Kabalevskiy; basic principles of educating, artistic and educational work of B. Yavorskiy, B. Asafyev, N. Vetlugina, N. Grodzenskaya, O. Apraksina, K. Portugalov). In the recent decades, interest in semiotic competence and sign interpretative actions of a music teacher has significantly increased: the number of thesis researches, reports and scientific papers is constantly growing.

The aim of the paper is to determine the main trends of research on musical pedagogy in terms of music teacher's semiotic competence and investigate some of its specific qualities.